จากรากเหง้าสู่การเรียนรู้: ปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา

FROM ROOTS TO LEARNING: PROBLEMS AND APPROACHES TO ORGANIZING LEARNING ACTIVITIES IN FOLKLORE EDUCATION WITHIN HIGHER EDUCATION

ณิชาพัฒณ์ ไชยเสนบดินทร์, กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล

NICHAPHAT CHAISENBODIN, KINGKARN BURANASINVATTANAKUL

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

FACULTY OF EDUCATION SILPAKORN UNIVERSITY

จังหวัดนครปฐม

NAKHON PATHOM PROVINCE

Received: August 19, 2025

Revised: September 18, 2025

Accepted: September 21, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับคติชนวิทยาในการสอบถามนักศึกษาชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2568 จำนวน 49 คน และการใช้แบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยามี 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความเข้าใจพื้นฐานด้านคติชนวิทยา ด้านการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลคติชน ด้านการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนามกับทฤษฎี ด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลคติชนกับการสอนภาษาไทย ด้านการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้จากคติชน และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนจริง 2) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษามี 7 แนวทาง ได้แก่ การสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคติชนวิทยาอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาที่หลากหลาย การส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์ การพัฒนาทักษะการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อสร้างสรรค์ในการนำเสนอคติชน และการพัฒนาทักษะการนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ ผลการวิจัยนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนคติชนวิทยา และเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูมีสมรรถนะด้านการสอนคติชนอย่างรอบด้าน

คำสำคัญ: คติชนวิทยา สภาพปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ABSTRACT

This research aimed to (1) investigate problems in folklore education at the higher education level and (2) explore effective approaches for organizing folklore learning activities in universities. Data were collected through questionnaires administered to 49 fourth-year Thai language education students at Chiang Rai Rajabhat University during the 2025 academic year and semi-structured interviews with seven folklore instructors from various higher education institutions. Content analysis was employed to analyze the collected data.

The findings revealed that problems in folklore education could be categorized into six areas: insufficient foundational knowledge of folklore studies, difficulties in data classification and categorization, challenges in connecting field data with theoretical frameworks, limited competency in integrating folklore into Thai language pedagogy, inadequate experience in developing folklore-based learning materials, and challenges in the practical application of acquired knowledge in real teaching contexts.

The study identified seven key approaches for enhancing folklore education: (1) establishing systematic foundational knowledge through structured curriculum design, (2) promoting experiential learning through field work and community engagement, (3) incorporating diverse case studies from multiple cultural contexts, (4) fostering analytical and critical thinking skills, (5) developing competencies in folklore-based Thai language instruction, (6) integrating digital technology and multimedia in folklore presentation, and (7) strengthening students' communication and knowledge dissemination abilities. These findings contribute to improving folklore pedagogy and preparing future educators with comprehensive folklore teaching competencies.

Keywords: Folklore, Problems, Learning Activities

บทนำ

คติชนวิทยาเป็นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นไป และวัฒนธรรมของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตของมนุษย์และสังคมมากขึ้น อาร์เชอร์ เทย์เลอร์ (1965) นักคติชนวิทยาระบุว่า คติชนประกอบด้วยข้อมูลที่ถ่ายทอดตามแบบประเพณีดั้งเดิมจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่ง โดยไม่มีการอ้างหลักฐาน หรือเหตุผลที่เชื่อถือได้ว่าใครเป็นผู้แต่งหรือผู้ประดิษฐ์ขึ้นมา ด้วยเหตุนี้ การศึกษาคติชนวิทยาจึงเป็นการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถเข้าใจอดีตเพื่อจะได้เข้าใจปัจจุบันเพื่อนำไปประยุกต์สู่การเรียนรู้ในอนาคต เนื่องจากคติชนวิทยามีความสำคัญต่อการศึกษาทั้งระดับผู้ศึกษา ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ กล่าวคือ 1) คติชน

วิทยาส่งเสริมความคิด เป็นความคิดในเชิงบวกเพื่อเปิดใจกว้างยอมรับความเป็นมาของสภาพชีวิตมนุษย์ในท้องถิ่นต่าง ๆ 2) คติชนวิทยาสร้างองค์ความรู้ที่มีความสัมพันธ์ครอบคลุมกับศาสตร์แขนงอื่น อาทิ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ ฯลฯ 3) คติชนวิทยาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสะท้อนความเชื่อ ค่านิยมและสอดแทรกแนวทางในการดำเนินชีวิต 4) คติชนวิทยาสร้างความภาคภูมิใจแก่คนในแต่ละท้องถิ่นทำให้มีความรู้สึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจได้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ทางคติชนวิทยา 2) คติชนวิทยาเป็นแหล่งรวมความสามัคคี 3) คติชนวิทยาสร้างความบันเทิงใจ 4) คติชนวิทยาสร้างสังคมให้มีระเบียบสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมความประพฤติของคนในท้องถิ่น (ภิญโญ เวชโช, 2561: 11-14; นิตยา วรรณกิตร์, 2563:10-13; ฐิติรดา เปรมปรี, 2564: 3-5)

ด้วยเหตุนี้ข้อมูลทางคติชนจึงได้รับการคัดเลือกให้เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็กทุกช่วงวัย ดังจะเห็นได้จากในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามีการใช้ข้อมูลทางคติชน เช่น นิทานพื้นบ้าน ตำนาน บทร้องเล่น ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน ภาษาถิ่น สำนวนที่เป็นสุภาษิตและคำพังเพย เพลงกล่อมเด็ก วรรณคดีวรรณกรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณี และพิธีกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในสาระการเรียนรู้แกนกลางของทุกระดับชั้นในสาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 7-59) รวมทั้งมีการนำข้อมูลคติชนไปสอดแทรกในเรื่องราวต่าง ๆ ในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดวรรณคดีลำนำ และชุดวรรณคดีวิจักษ์ ส่วนในระดับอุดมศึกษาได้มีการบรรจุรายวิชาคติชนวิทยาในหลักสูตรภาษาไทยที่จัดขึ้นของแต่ละมหาวิทยาลัย

แม้คติชนวิทยาจะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กทุกช่วงวัย แต่กลับมีข้อมูลส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในปัจจุบันไม่ได้เห็นความสำคัญของข้อมูลคติชนมากนัก ดังงานวิจัยของวรกร ธรรมภิบาลอุดม (2567: 3) พบว่านักศึกษาขาดองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน รวมถึงขาดความตระหนักและความหวงแหนทางวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคติชนวิทยา ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง ทั้งที่สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวมากที่สุด ปัจจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภสุตา ศรีลำไย (2560: 5) ที่พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมเบื่อหน่ายต่อการเรียนไม่กระตือรือร้น ไม่สนใจเรื่องวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเนื่องจากเป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่น่าสนใจ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงประเด็นท้าทายสำคัญสำหรับผู้สอนคติชนวิทยาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตครูเพื่อสอนในระดับพื้นฐาน ผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยา เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การจัดการเรียนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาสามารถสร้างแรงบันดาลใจและถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนทัศนคติที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตครูภาษาไทย แต่กำลังเผชิญข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนคติชนวิทยา เนื่องจากนักศึกษาครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจเพียงผิวเผิน มองคติชนเป็นเพียงเรื่องเล่าในอดีต ขาดการใช้ข้อมูลภาคสนามและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้เข้ากับบริบทสังคมปัจจุบันได้ ทำให้การบูรณาการคติชนกับการสอนภาษาไทยยังไม่ชัดเจน

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาที่เป็นระบบ เพื่อให้นักศึกษาครูสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในกลุ่มนักศึกษา สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งเป็นผู้เรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนโดยตรงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสำหรับนักศึกษารุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องคติชนวิทยา และได้สังเคราะห์จากนักวิชาการหลายท่าน เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย ผลการสังเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า คติชนวิทยา เป็นการสืบทอดองค์ความรู้และอัตลักษณ์ของกลุ่มชนจากรุ่นสู่รุ่น โดยการถ่ายทอดผ่านกระบวนการมุขปาฐะเป็นหลัก ซึ่งอาศัยการจดจำและการปฏิบัติมากกว่าการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคติชนคือการไม่สามารถระบุแหล่งที่มาหรือผู้สร้างสรรค์ที่แน่ชัดได้ ซึ่งสะท้อนถึงการหลอมรวมและการปรับเปลี่ยนของข้อมูลทางวัฒนธรรมผ่านกาลเวลา ข้อมูลคติชนสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. ประเภทมุขปาฐะ คือ ข้อมูลคติชนประเภทที่ใช้ถ้อยคำเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูล ได้แก่ นิทาน เพลง ภาษิต ภาษาถิ่น ความเชื่อ ภูมินามวิทยา ปริศนาคำทาย 2. ประเภทอมุขปาฐะ คือ ข้อมูลคติชนที่ใช้การถ่ายทอดโดยการประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่าง หรือใช้วิธีการสังเกต ได้แก่ ศิลปะ ดนตรี หัตถกรรม การแต่งกาย สถาปัตยกรรม อาหาร และยา และ 3. ประเภทผสม คือ ข้อมูลคติชนที่ใช้การถ่ายทอดโดยผสมระหว่างการใช้ถ้อยคำกับการปฏิบัติตามแบบอย่าง หรือใช้วิธีการสังเกต ได้แก่ การแสดง การละเล่น ประเพณีพิธีกรรม เป็นต้น (Stith Thompson, 1953; George W. Boswell, 1962; Archer Taylor, 1965; Jan Harold Brunvand, 1968; กิ่งแก้ว อัตถากร, 2558; ภิญโญ เวชโช, 2561: 2) คติชนมีบทบาทสำคัญในหลายมิติ ทั้งในการให้ความบันเทิง ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้และการศึกษา อธิบายพิธีกรรมและความเชื่อ ตลอดจนทำหน้าที่ควบคุมและรักษาระเบียบทางสังคม อีกทั้งยังมีส่วนสำคัญในการสร้างและธำรงอัตลักษณ์ของกลุ่มชน คติชนจึงมิได้เป็นเพียงเรื่องเล่าหรือประเพณีที่สืบทอดกันมาเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญที่เกื้อหนุนศาสตร์แขนงต่าง ๆ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และการสืบทอดต่อไป (William Bascom, 1965: 281-297; นิตยา วรรณกิตร์, 2563: 191-213; ศิราพร ณ ถลาง, 2563: 364-414) มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นบทบาทของคติชน ในด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เช่น ฐิติรดา เปรมปรี (2564) ศึกษาการบูรณาการศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อิศเรศ สุขชม (2564) ใช้นิทานพื้นบ้านภาคกลางร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ขณะที่ชวนพิศ สิริพันธนะ (2559) พัฒนาโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้คติชนวิทยาระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ดีแม้งานวิจัยเหล่านี้

จะสะท้อนศักยภาพของคติชนในหลายมิติ แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตของกิจกรรมหรือการสอนเฉพาะด้าน ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการบูรณาการและการประยุกต์ข้อมูลคติชนวิทยาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนในสังคมร่วมสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการสอบถามปัญหาในการจัดการเรียนรู้คติชนวิทยา และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคติชนวิทยา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 4 โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2568 จำนวน 49 คน ที่เคยผ่านการเรียนรายวิชาคติชนวิทยามาแล้ว และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนคติชนวิทยาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีประสบการณ์สอนวิชาคติชนวิทยาระดับอุดมศึกษา อย่างน้อย 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับคติชนวิทยา 2) แบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับคติชนวิทยา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้สร้างแบบสอบถามดังกล่าวขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบปลายเปิดเกี่ยวกับประเด็นสภาพการเรียนการสอนคติชนวิทยาซึ่งเป็นจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และความต้องการในการจัดการเรียนรู้คติชนวิทยา ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาคุณภาพโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตทางด้านการสอนภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดประเมินผลการศึกษา และมีประสบการณ์ในการทำการวิจัยด้านการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ตรวจพิจารณาและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าแบบสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับคติชนวิทยามีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (IOC = 0.92)

2.2 แบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นได้สร้างแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวขึ้น โดยเป็นประเด็นสัมภาษณ์ในลักษณะคำถามแบบปลายเปิดมีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนรู้คติชนวิทยาซึ่งเป็นจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนคติชนวิทยาเป็นจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาคุณภาพโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิตทางด้านการสอนภาษาไทย ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดประเมินผลการศึกษา และมีประสบการณ์ในการทำการวิจัยด้านการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ตรวจพิจารณาและนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าแบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (IOC=1.00)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับคติชนวิทยา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวให้ผู้เรียนตอบข้อคำถาม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในวันเวลาที่กำหนดด้วยวิธีการต่าง ๆ คือ การสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการส่งแบบสัมภาษณ์ฯที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นข้อมูลการตอบแบบสอบถามและข้อมูลสัมภาษณ์ตามลำดับ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) สถิติเชิงพรรณนาสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัยจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ และ 2) การวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับประมวลและตีความข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอโดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยา

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยา ผู้วิจัยได้ประมวลและวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้เรียน และการสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา โดยผลการศึกษา พบว่าผู้เรียนประสบปัญหาในการเรียนรู้คติชนวิทยาในหลากหลายด้าน รายละเอียดดังนี้

1.1 ปัญหาความเข้าใจพื้นฐานด้านคติชนวิทยา

ปัญหาด้านนี้เป็นปัญหาพื้นฐานในการเรียนรู้คติชนวิทยา ถึงแม้ว่านักศึกษาจะได้รับการเรียนรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคติชนวิทยามาแล้ว แต่ยังไม่สามารถอธิบายความหมาย ขอบเขต และคุณลักษณะของคติชนได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาคติชนวิทยามีความกว้างขวางและครอบคลุมหลายแขนง เช่น นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรม ความเชื่อ ภาษิต สุภาษิต ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นแขนงต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีลักษณะและวิธีการจำแนกแตกต่างกันออกไป ความซับซ้อนเชิงเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน ไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่า ข้อมูลใดจัดเป็นคติชน และข้อมูลใดไม่เข้าข่ายคติชน ตัวอย่างเช่น มีนักศึกษาบางส่วนสะท้อนความคิดเห็นว่า “ข้อมูลคติชนวิทยามีหลายประเภทและแบ่งย่อยเป็นจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ยากและสับสนว่าอะไรเป็นคติชนวิทยา” และผู้สอนที่ว่า “แม้นักศึกษาจะมีพื้นฐานอยู่บ้าง แต่ด้วยความซับซ้อนของข้อมูลคติชนวิทยา ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนขาดความเข้าใจในข้อมูล สะท้อนให้เห็นว่าความเข้าใจพื้นฐานด้านคติชนวิทยายังไม่เพียงพอ”

1.2 ปัญหาในการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลคติชน

ปัญหาด้านนี้สะท้อนว่าถึงแม้นักศึกษาจะได้รับข้อมูลคติชนจากทั้งการเรียนในห้องเรียนและการเก็บข้อมูลภาคสนาม แต่หลายคนยังขาดความสามารถในการจำแนกประเภทคติชน ทั้งประเภทมุขปาฐะ

อมุขปาฐะ และประเภทผสม ตลอดจนการระบุลักษณะเฉพาะของคติชนในแต่ละประเภท ดังข้อความที่ว่า “นักศึกษายังไม่สามารถจัดประเภทข้อมูลคติชนได้อย่างถูกต้อง” และ “นักศึกษาบางส่วนขาดความรู้เชิงลึกไม่สามารถแยกแยะหรือจำแนกประเภทของคติชนวิทยาได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างผิวเผิน

1.3 ปัญหาในการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนามกับทฤษฎี

ปัญหาด้านนี้ พบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาจะได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้กับแนวคิดหรือทฤษฎีทางคติชนวิทยา ส่งผลให้การวิเคราะห์ขาดกรอบแนวคิดที่ชัดเจน ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมได้ ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาคสนามของนักศึกษาเน้นไปที่การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนา หรือเชิงปริมาณเป็นหลัก ยังขาดการพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง ความหมาย และคุณค่า ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการศึกษาคติชนวิทยา เช่นข้อความที่ว่า “นักศึกษาจึงไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ไปสู่การเรียนรู้ในภาคสนามได้” และคำสัมภาษณ์ที่ว่า “เมื่อนักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลคติชนภาคสนามทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบททางสังคมได้”

1.4 ปัญหาในการประยุกต์ใช้ข้อมูลคติชนกับการสอนภาษาไทย

ปัญหาด้านนี้มีสาเหตุมาจากนักศึกษาไม่สามารถนำข้อมูลคติชนมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสอนทักษะภาษา หรือวรรณคดีและวรรณกรรม ส่งผลให้การบูรณาการยังคงอยู่ในระดับการเล่าเรื่องหรือถ่ายทอดเนื้อหาเท่านั้น ตัวอย่างเช่น มีนักศึกษาบางส่วนสะท้อนความคิดเห็นว่า “หลังจากลงพื้นที่เก็บข้อมูลคติชนแล้วไม่สามารถนำข้อมูลจากท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ” สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของอาจารย์ผู้สอนที่ว่า “นักศึกษายังขาดทักษะการใช้ข้อมูลคติชน เมื่อขาดทักษะที่จำเป็น นักศึกษาก็ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านคติชนวิทยาให้เกิดประโยชน์ได้ ไม่ว่าจะเป็นการนำไปใช้ในงานวิจัย การสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ผู้อื่น” และ “นักศึกษาส่วนใหญ่มักขาดทักษะในการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านคติชนวิทยา ส่งผลให้การต่อยอดและบูรณาการคติชนวิทยากับการเรียนการสอนภาษาไทยไปได้ยาก”

1.5 ปัญหาในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้จากคติชน

ปัญหานี้เกิดจากการที่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการออกแบบและผลิตสื่อที่แปลงข้อมูลคติชนให้เป็นสื่อการสอนที่มีความทันสมัยและน่าสนใจ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล และสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ศักยภาพของคติชนในฐานะทรัพยากรการเรียนรู้ไม่ได้ถูกนำมาใช้เต็มที่ ดังคำข้อความที่ว่า “นักศึกษาส่วนใหญ่ยังนำเสนอในรูปแบบการเล่าเรื่องหรือรายงานเป็นหลัก” และ “นักศึกษายังมีข้อจำกัดในการออกแบบสื่อนำเสนอในรูปแบบรายงานทั่วไปไม่น่าสนใจ ไม่ได้ต่อยอดเป็นหนังสือภาพหรือสื่อดิจิทัลและมัลติมีเดีย

1.6 นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนจริงได้

ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้คติชนวิทยาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการจัดการเรียนการสอนภาษาและวรรณคดี แต่ในทางปฏิบัติกลับถูกจำกัดให้เป็นเพียงรายวิชาที่ต้องศึกษา โดยไม่ได้รับการต่อยอดสู่การประยุกต์ใช้ในการสอนจริง ข้อจำกัดดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน ดังข้อความที่ว่า “คติชนวิทยามีบทบาทสำคัญต่อศาสตร์หลายแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในด้านภาษาและวรรณคดีไทย หากนักศึกษาไม่สามารถนำความรู้ไปต่อยอดได้ ย่อมทำให้ศาสตร์แขนงนี้ถูกจำกัดอยู่เพียงในตำราเรียน โดยไม่มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย” และนักศึกษาบางส่วนสะท้อนความคิดเห็นว่า “ไม่มีองค์ความรู้ และทักษะมากพอที่จะนำข้อมูลคติชนวิทยาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการสอนภาษาไทยได้จริง”

2. ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยา

ผลการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยา ผู้วิจัยได้ประมวลและวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้เรียน และการสัมภาษณ์ผู้สอนวิชาคติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา โดยผลการศึกษา พบว่าแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

2.1 การสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคติชนวิทยาอย่างเป็นระบบ

ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญต่อการอธิบายแนวคิดพื้นฐาน เนื่องจากการทำความเข้าใจภาพรวมของคติชนวิทยาเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาคติชน การที่นักศึกษาได้รับการสร้างพื้นฐานความรู้ที่มั่นคงจะช่วยให้สามารถจำแนกประเภทคติชนได้อย่างแม่นยำ ได้แก่ มุขปาฐะ อมุขปาฐะ และประเภทผสม ซึ่งนอกจากจะลดความสับสนในกระบวนการเรียนรู้แล้ว ยังช่วยให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ เช่นข้อความที่ว่า “ควรเสริมสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคติชนวิทยาเพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึก” และข้อความที่ว่า “เนื่องจากคติชนวิทยามีลักษณะเป็นศาสตร์ที่กว้างขวางและซับซ้อน การเรียนการสอนจึงควรมุ่งเน้นการอธิบายโครงสร้างของคติชนวิทยาให้เป็นระบบ เพื่อให้นักศึกษามองเห็นภาพรวมและสามารถจำแนกประเภทของคติชนได้อย่างถูกต้อง”

2.2 การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ

ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลคติชนจากแหล่งข้อมูลภาคสนาม การฝึกจำแนกประเภทคติชนผ่านกรณีศึกษา และการนำข้อมูลคติชนมาสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ ซึ่งการปฏิบัติจริงสร้างประสบการณ์ตรงที่ช่วยแปรความรู้ทฤษฎีเป็นทักษะปฏิบัติ เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูและการถ่ายทอดองค์ความรู้คติชนวิทยา เช่นข้อความที่ว่า “ควรให้ผู้เรียนลงพื้นที่ในแหล่งคติชนวิทยาเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง” นอกจากนี้ “การให้นักศึกษาเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจะช่วยให้เกิดความเข้าใจและพัฒนาทักษะการใช้ข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น”

2.3 การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาที่หลากหลาย

ผู้สอนควรคัดเลือกกรณีศึกษาจากหลากหลายท้องถิ่นและรูปแบบ เช่น นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ โภชนาการ หัตถกรรม ประเพณีและพิธีกรรมฯ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ข้อมูลที่มีความแตกต่างในด้านภูมิศาสตร์วัฒนธรรม และบริบทสังคม การเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และตีความข้อมูลคติชน รวมถึงสามารถเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกรณีศึกษาที่หลากหลายได้ การเปิดโอกาสให้นักศึกษาสัมผัสคติชนในหลายมิติช่วยเสริมสร้างมุมมอง และขยายกรอบความคิดการมองคติชนในมิติที่กว้างขึ้น เช่นข้อความที่ว่า “ควรจัดกิจกรรมการฝึกคิด วิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูลคติชนในบริบทที่หลากหลาย อาจใช้การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น” และ “การจัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูลคติชนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การให้ฝึกจำแนกประเภทของคติชนวิทยาผ่านกรณีศึกษา และการฝึกใช้ข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่”

2.4 การส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์

การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน ผ่านกิจกรรมที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงลึก การตีความ และการวิพากษ์ข้อมูลคติชน รวมทั้งการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฝึกฝนดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนามกับกรอบแนวคิดทางทฤษฎีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นข้อความที่ว่า “ควรเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้แบบเชื่อมโยง และพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ผ่านการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเน้นการคิดเชิงวิเคราะห์ จะช่วยให้นักศึกษามีมุมมองที่หลากหลายและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ข้อมูลคติชน เช่น การวิเคราะห์ วิพากษ์ การอภิปราย และการสร้างสรรค์เนื้อหาจากข้อมูลคติชน เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม”

2.5 การพัฒนาทักษะการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทย

ควรส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกการประยุกต์ใช้ข้อมูลคติชนเป็นสื่อและกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เช่น การใช้เรื่องเล่าพื้นบ้านในการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการฟังดูพูด หรือการใช้สุภาษิตและคำพังเพยในการสอนโครงสร้างภาษาและการสื่อความหมาย เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้คติชนวิทยากับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเหมาะสม เช่นข้อความที่ว่า “ควรเน้นการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทย โดยส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากภาคสนามมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ด้านภาษา และวรรณคดีอย่างสร้างสรรค์” สอดคล้องกับข้อความที่ว่า “ควรเสริมสร้างทักษะการใช้ข้อมูลคติชน และส่งเสริมการบูรณาการกับการสอนภาษาไทยด้านการอ่าน การเขียน การฟังดูพูด และวรรณคดีไทย แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ด้านคติชนวิทยาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการและสังคมให้สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัย”

2.6 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อสร้างสรรค์ในการนำเสนอคติชน

ผู้สอนควรกระตุ้นให้นักศึกษาผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ดัดแปลงจากข้อมูลคติชน เช่น หนังสือภาพนิทานดิจิทัล หรือสื่อมัลติมีเดียที่น่าสนใจและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์และคัดเลือกข้อมูล ทักษะการออกแบบ การนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น นักเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือประชาชนทั่วไป เป็นต้น เช่นข้อความที่ว่า “ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำข้อมูลคติชน เช่น นิทาน ตำนานพื้นบ้าน เป็นสื่อฝึกทักษะการอ่านจับใจความ นอกจากนี้นักศึกษาควรได้ฝึกสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ เช่น การจัดทำหนังสือภาพ นิทานแอนิเมชัน หรือสื่อดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับคติชนท้องถิ่น เพื่อนำเสนอความรู้ในรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจและสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เรียนได้กว้างขึ้น” และ “ควรสนับสนุนการสร้างสรรค์และผลิตชิ้นงานที่สะท้อนองค์ความรู้ที่ได้รับ เช่น การจัดทำหนังสือภาพ นิทาน สื่อดิจิทัล หรือการจัดนิทรรศการออนไลน์เกี่ยวกับคติชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกการคิดสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม”

2.7 การพัฒนาทักษะการนำเสนอและถ่ายทอดความรู้

ควรจัดให้นักศึกษาได้ฝึกนำเสนอผลงานการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การจัดนิทรรศการ หรือการนำเสนอต่อสาธารณะ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและการถ่ายทอดองค์ความรู้คติชนวิทยาให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย น่าสนใจ และมีเหตุผลสนับสนุน กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้เชิงวิชาการกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น “ควรมีการ

มอบหมายงานที่ให้นักศึกษานำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ข้อมูลคติชน” และ “การให้นักศึกษาได้ฝึกนำเสนอในหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การจัดนิทรรศการ หรือการนำเสนอต่อชุมชน จะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทำให้การถ่ายทอดองค์ความรู้คติชนชัดเจนและน่าสนใจยิ่งขึ้น”

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาข้างต้นนี้มีความสัมพันธ์กับปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยา ดังนั้น หากผู้สอนได้ประยุกต์ใช้แนวทางข้างต้นในการสอนคติชนวิทยาจึงมีแนวโน้มได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยา

ปัญหาการเรียนรู้คติชนวิทยามีทั้งสิ้น 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านความเข้าใจพื้นฐานด้านคติชนวิทยา ด้านการจำแนกและจัดประเภทข้อมูลคติชน ด้านการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนามกับทฤษฎี ด้านการประยุกต์ใช้ข้อมูลคติชนกับการสอนภาษาไทย ด้านการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้จากคติชน และด้านการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนจริง

เมื่อพิจารณาปัญหาข้างต้นพบว่าสามารถจัดกลุ่มปัญหาออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านความเข้าใจเชิงมโนทัศน์

นักศึกษาจำนวนมากยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับคติชนวิทยาในระดับผิวเผิน เนื่องจากคติชนวิทยาเป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยองค์ความรู้จากหลากหลายแขนง เช่น นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ภาษาภูมิปัญญาท้องถิ่น โภชนาการ ศิลปะ และสถาปัตยกรรม ลักษณะความหลากหลายนี้ทำให้นักศึกษาไม่สามารถจำแนกประเภทข้อมูล หรือแยกแยะคติชนออกจากข้อมูลทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้นักศึกษามองว่าคติชนวิทยาเป็นเพียงเรื่องในอดีต หรือเรื่องเล่าพื้นบ้านที่ไม่มีความสำคัญในบริบทปัจจุบัน สอดคล้องกับข้อสังเกตของ Dundes (2005) ที่กล่าวว่า ความเข้าใจคติชนมักถูกจำกัดอยู่ในกรอบที่แคบและล้าสมัย เช่น การมองคติชนว่าเป็นเพียงเรื่องราวของชาวบ้านหรือสังคมชนบท ขณะที่ในความเป็นจริงคติชนเป็นระบบความรู้ที่สะท้อนวิถีชีวิตและโลกทัศน์ของผู้คนในทุกสังคม

1.2 ปัญหาด้านทักษะการวิเคราะห์และการใช้ข้อมูล

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่านักศึกษาขาดทักษะในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ นักศึกษาหลายคนมองว่าการเก็บข้อมูลเป็นเพียงการรวบรวมข้อเท็จจริง โดยไม่สามารถตีความ สร้างความหมาย หรือเชื่อมโยงข้อมูลกับทฤษฎีทางคติชนได้ การขาดทักษะเชิงกระบวนการนี้ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถพัฒนางานวิจัย สื่อการเรียนรู้ หรือสร้างสรรค์เนื้อหาใหม่ ๆ ทางภาษาและวรรณคดีไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ปัญหาด้านการบูรณาการและการประยุกต์ใช้

เป้าหมายสำคัญของการสอนคติชนวิทยาในหลักสูตรภาษาไทย คือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในฐานะครู อย่างไรก็ตาม นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำข้อมูลคติชนในท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับวิชาภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม ปัญหานี้เกิดจากการขาดความเข้าใจแนวทางการบูรณาการและการขาดความมั่นใจในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้ความรู้ทางคติชนวิทยาถูกจำกัดอยู่เพียงในตำราเรียนและ ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนได้

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยา

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาในระดับอุดมศึกษามี 7 แนวทาง ได้แก่ การสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคติชนวิทยาอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาที่หลากหลาย การส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์และวิพากษ์ การพัฒนาทักษะการบูรณาการคติชนวิทยากับการสอนภาษาไทย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสื่อสร้างสรรค์ในการนำเสนอคติชน และการพัฒนาทักษะการนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ เมื่อพิจารณาแนวทางข้างต้นพบว่าสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 แนวทางแก้ไขปัญหาด้านความเข้าใจเชิงมโนทัศน์

การพัฒนาความเข้าใจเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับคติชนวิทยาควรเริ่มจากการจัดระบบโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ผู้สอนควรอธิบายแนวคิดหลัก องค์ประกอบ และประเภทของคติชนวิทยาโดยใช้แผนผังหรือแผนภาพประกอบ เพื่อให้นักศึกษามองเห็นภาพรวมและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในแต่ละส่วน ทั้งนี้ ผู้สอนควรชี้ให้เห็นว่าคติชนมิใช่เพียงเรื่องเล่าหรือความเชื่อในอดีต แต่เป็นระบบความรู้ที่สะท้อนวิถีชีวิตโลกทัศน์ และความหมายทางวัฒนธรรมของผู้คนในบริบทสังคมเฉพาะถิ่น นอกจากนี้ การใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึกก็เป็นแนวทางที่สำคัญ ผู้สอนควรคัดเลือกกรณีศึกษาที่หลากหลายทั้งในเชิงพื้นที่และประเภทข้อมูล เพื่อนำมาให้นักศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และอภิปรายร่วมกัน ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้สอนรายหนึ่งว่า “ควรเพิ่มกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้แบบเชื่อมโยง เช่น การวิเคราะห์คติชนวิทยาในบริบทที่แตกต่างกัน” ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีมิติ และสามารถเชื่อมโยงแนวคิดทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Ben-Amos (1971) ที่กล่าวว่าคติชนเป็นกระบวนการสื่อสารในบริบทไม่ใช่วัตถุหรือข้อมูลตายตัว แต่เป็นความรู้ที่มีพลวัตและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ดังนั้น การเรียนการสอนควรเชื่อมโยงทฤษฎีกับข้อมูลจริงผ่านกรณีศึกษาและการอภิปรายเปรียบเทียบ เพื่อให้นักศึกษามองคติชนเป็นระบบความรู้ที่มีชีวิตและสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คน

2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาด้านทักษะการวิเคราะห์และการใช้ข้อมูล

การเรียนรู้คติชนวิทยาควรมุ่งเน้นการฝึกให้นักศึกษามีทักษะในการใช้ข้อมูลจริงจากภาคสนามโดยไม่จำกัดอยู่เพียงการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาไปสู่การวิเคราะห์ ประมวลผล และนำเสนอข้อมูลในเชิงวิชาการ นักศึกษาควรได้ฝึกใช้ข้อมูลเพื่อการตีความ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ตัวอย่างกิจกรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การมอบหมายให้นักศึกษานำข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบรายงานการจัดนิทรรศการ หรือการอภิปรายกลุ่มตามหัวข้อเฉพาะ และควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

ดังที่จุฑามาส โหย่งไทย (2561, น. 344–356) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เป็นทักษะสำคัญด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาข้อเท็จจริง เข้าใจเหตุผลและบริบทของเหตุการณ์เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เมื่อนำมาใช้ในรายวิชาคติชนวิทยา ทักษะนี้จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการตีความข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์เชื่อมโยงกับทฤษฎี และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ดังที่ผู้สอนอีกท่านกล่าวไว้ว่า “ควรฝึกให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนามกับทฤษฎีทางคติชนวิทยา” ข้อนี้แสดงให้เห็นว่าทักษะการใช้ข้อมูลต้องครอบคลุมทั้งด้านการคิด วิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้โดยมีกรอบแนวคิดรองรับ

2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการบูรณาการและการประยุกต์ใช้

เพื่อให้การเรียนคติชนวิทยาเกิดประโยชน์ในบริบทของวิชาชีพครู นักศึกษาควรได้รับการฝึกฝนให้สามารถบูรณาการข้อมูลคติชนกับการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างสร้างสรรค์ แนวทางที่สำคัญคือการฝึกออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลคติชนเป็นฐานมีทั้งหมด 3 แนวทาง คือ

2.3.1 การใช้คติชนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทย

การใช้คติชนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทยโดยการนำนิทาน ตำนานพื้นบ้าน เพลงพื้นเมือง รวมถึงสุภาษิตและคำพังเพยท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ถือเป็นแนวทางที่ช่วยให้นักศึกษาครูได้พัฒนาทักษะภาษา ฝึกทักษะการอ่าน การเขียน ตัวอย่างเช่น การใช้เรื่องเล่าพื้นบ้านเป็นสื่อหลักในการฝึกการอ่านจับใจความ และการอ่านคำศัพท์ภาษาไทย การใช้สุภาษิตคำพังเพยเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างภาษาและคุณค่าทางวัฒนธรรม ตลอดจนการนำตำนานเรื่องเล่าจากชุมชนมาใช้ในกิจกรรมเล่าเรื่อง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การดูและการพูด แนวทางนี้สอดคล้องกับงานของ นัทธี เพชรบุรี และคณะ (2567) ที่ศึกษาการบูรณาการองค์ความรู้ด้านภาษาและเรื่องเล่าพื้นบ้านชาติพันธุ์ลาวเวียงสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อและชุดกิจกรรมจากคติชนในชุมชนลาวเวียง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การใช้คติชนเป็นสื่อการเรียนรู้มิได้มีคุณค่าเพียงการอนุรักษ์ภูมิปัญญา แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษา การสื่อสาร และการเชื่อมโยงภาษาเข้ากับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียน และงานวิจัยของวรัญญา ไวบรรเทา (2563) ที่ศึกษาการจัดการเรียนร้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ ภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะในการอ่านคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3.2 การสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้จากคติชน

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการออกแบบสื่อการสอนของนักศึกษาครู โดยการนำข้อมูลคติชนภาคสนามมาสร้างสรรค์เป็นสื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือภาพ นิทานแอนิเมชัน และสื่อดิจิทัล เป็นแนวทางที่ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังสามารถต่อยอดไปสู่การจัดนิทรรศการออนไลน์หรือสื่อผสม เพื่อขยายช่องทางในการเผยแพร่องค์ความรู้คติชนไปสู่ผู้เรียนในวงกว้าง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของธิตินัดดา จินาจันทร์ และคณะ (2565) ที่ได้นำนิทานพื้นบ้านล้านนามาสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบคลิปนิทานประกอบภาพวาดและดนตรี เผยแพร่ผ่าน YouTube ซึ่งช่วยให้คติชนล้านนา

สามารถสื่อสารกับผู้คนในยุคดิจิทัลได้อย่างกว้างขวาง และสอดคล้องกับการศึกษาของพจน์ศิรินทร์ ลิมปินันทน์ (2565) ที่พัฒนาแอนิเมชันนิทานพื้นบ้านอีสานในรูปแบบแอนดรอยด์แอพพลิเคชัน เรื่อง กุดนางใย พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของคติชนในการต่อยอดเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ผู้เรียนและสังคมร่วมสมัยได้อย่างแท้จริง

2.3.3 การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการบูรณาการ

การใช้คติชนเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษาครู สามารถทำได้โดยให้นักศึกษาวิเคราะห์และตีความความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อหาคติชน พร้อมบูรณาการข้อมูลภาคสนามเข้ากับกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางคติชนวิทยาเพื่อให้การวิเคราะห์มีความเป็นระบบและมีเหตุผลรองรับ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษา วัฒนธรรม และสังคมในมิติต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้นี้ไปบูรณาการในวิชาชีพครู ทั้งในการออกแบบการสอน การเลือกสื่อ และการประเมินผลให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมร่วมสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตร์นิพัฒน์ คำบ้านฝาย และคณะ (2566) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยฐานชุมชนด้วยการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ทางคติชนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นว่าคติชนไม่เพียงเป็นองค์ความรู้ท้องถิ่น แต่ยังสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ การเชื่อมโยง และการบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติจริง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คติชนวิทยาควรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยปรับรูปแบบการเรียนการสอนและออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสังคม พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ และสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การบูรณาการองค์ความรู้ด้านคติชนเข้ากับการสอนภาษาไทยยังถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการผลิตครูที่สามารถใช้คติชนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ควรพัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้คติชนวิทยาเพื่อผู้สอนจะได้นำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ได้ง่าย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรพัฒนาคู่มือการใช้งานที่มีรายละเอียดครบถ้วน พร้อมแนวทางปฏิบัติและกรณีตัวอย่างเพื่อการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนานวัตกรรมสื่อการเรียนรู้สำหรับคติชนวิทยา เช่น นิทาน หรือสื่อสร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนเนื้อหาคติชนที่หลากหลายและใช้ในการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กิ่งแก้ว อัตถากร. (2558). *คติชนวิทยา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จุฑามาส โหย่งไทย. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์กับศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2),* 344–356.

ฉัตร์นิพัฒน์ คำบ้านฝาย, พรสุดา อินทร์สาน, และสิระ สมนาม. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยฐานชุมชน ด้วยการบูรณาการแหล่งเรียนรู้ทางคติชนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *Journal of Education Naresuan University, 25(2),* 327–340.

ชวนพิศ สิริพันธนะ และสุเทพ อ่วมเจริญ. (2559). การพัฒนาโปรแกรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้คติชนวิทยาระดับอุดมศึกษา. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, *8(1),* 228–238.

ฐิติรดา เปรมปรี. (2564). *คติชนวิทยาเบื้องต้นสำหรับครู*. มหาสารคาม: ชัยมงคลปริ้นติ้ง.

ธิตินัดดา จินาจันทร์, อมรรัตน์ เฟื่องวรธรรม, และพงษ์พนา พงษ์โสภา. (2565). การสร้างสรรค์นิทานพื้นบ้านล้านนาเพื่อนำเสนอใหม่ในยุคดิจิทัล. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*, *23(1),* 31–43.

นัทธี เพชรบุรี, ชาสินี สำราญอินทร์, ฐานะมนตร์ กลิ่นจันทร์แดง, และบุญสมหญิง พลเมืองดี. (2567). การบูรณาการองค์ความรู้ด้านภาษาและเรื่องเล่าพื้นบ้านชาติพันธุ์ลาวเวียงสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ของเยาวชนตำบลดอนคา อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *Journal for Developing the Social and Community*, *11(3)*, 35–50.

นิตยา วรรณกิตร์. (2563). *พินิจคติและคนด้วยศาสตร์คติชนวิทยา.* มหาสารคาม: อภิชาตการพิมพ์.

พจน์ศิรินทร์ ลิมปินันทน์. (2559). การพัฒนาแอนิเมชันนิทานพื้นบ้านในรูปแบบแอนดรอยด์แอพพลิเคชันเพื่อสืบทอดให้คนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน. *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, *3(2)*, 105–111.

ภิญโญ เวชโช. (2561). *คติชนวิทยา*. ศูนย์ส่งเสริมการทำผลงานวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วรกร ธรรมภิบาลอุดม และคณะ. (2567). การพัฒนารูปแบบการสอนคติชนวิทยาโดยการประยุกต์ใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านความคิดรวบยอดและความตระหนักทางวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, *16(2),* 345–363.

วรัญญา ไวบรรเทา. (2563). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).

ศิราพร ณ ถลาง. (2563). *ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภสุตา ศรีลำไย. (2560). *การศึกษาพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อิศเรศ สุขชม, ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์, และศศิธร กาญจนสุวรรณ. (2566). ผลการสอนโดยใช้นิทานพื้นบ้านภาคกลางเป็นสื่อร่วมกับเกมมิฟิเคชั่นที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 21(1),* 353–366.

Bascom, W. (1965). Four functions of folklore. In A. Dundes (Ed.), *The study of folklore*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Ben-Amos, D. (1971). Toward a definition of folklore in context. *Journal of American Folklore*, 84(331), 3–15.

Boswell, G. W. (1962). *Fundamentals of folk literature*. Indiana University Press.

Brunvand, J. H. (1968). *The study of American folklore*. New York, NY: W. W. Norton & Company.

Dundes, A. (2005). *Folklore: Critical concepts in literary and cultural studies* (Vols. 1–4). Routledge.

Taylor, A. (1965). Folklore and the student of literature. In A. Dundes (Ed.), *The study of folklore*. Prentice-Hall.

Thompson, S. (Ed.). (1953). *Four symposia on folklore*. Indiana University Press.

ผู้เขียนบทความ

ณิชาพัฒณ์ ไชยเสนบดินทร์ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล nichaphat.crru@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อีเมล buranasinvattan_k@silpakorn.edu